

Pollineringspolicy

Rädda insekterna

Dokumenttyp: Policy

Antaget av: Förslag

Senast reviderat:

Giltighetstid: Gäller tills vidare

Diarienummer: KS 2023-1057

Dokumentansvarig: Samhällsbyggnadsdirektören

Adresserat till: Samtliga nämnder och bolag

Tidpunkt för aktualitetsprövning:

Relaterade styrdokument: Översiktsplaner, Naturvårdsprogram, Riktlinjer för ekosystemtjänster, Riktlinjer för ekologisk kompensation

Sökord: Pollinering, Ekosystemtjänster

Innehåll

Förord	4
1 Inledning	4
2 Bakgrund	4
3 Ställningstaganden	5
4 Genomförande	6
5 Uppföljning	6

Förord

Behovet av en pollineringspolicy för Linköpings kommun uppmärksammades i en motion "Rädda insekterna" i kommunfullmäktige under 2020. Arbetet med framtagandet av policyn och en digital handbok med goda lokala exempel till stöd för det fortsatta samlade arbetet med ekosystemtjänsten pollinering har letts av Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen. Projektet har erhållit statligt stöd, LONA, från länsstyrelsen.

1 Inledning

Linköpings kommun är landets femte folkrikaste kommun och har vuxit kraftigt under lång tid. Nya bostäder har tillkommit både genom exploatering av ny mark, men också genom förtätning i enlighet med gällande översiktsplan.

Ur ett ekologiskt perspektiv ställer särskilt förtätningen krav på att mängden, den rumsliga fördelningen och kvaliteten på grönytor är tillräckligt god för att biologisk mångfald och ekosystemtjänster inte ska påverkas negativt. Pollinering är just en sådan ekosystemtjänst som redan idag står under hårt tryck. Det finns därför behov av en kommunövergripande policy där det framkommer vilken hänsyn och vilka åtgärder kommunens förvaltningar, bolag och samarbetspartners bör ta så att förutsättningarna för pollinerande insekter och den tjänst de utför bevaras och förstärks.

Vad är pollinering?

Pollinering sker när pollen överförs från växters ståndare till pistill och är en del av växternas befruktning. Processen utförs ofta av pollinerande insekter som vilda bin, honungsbin, blomflugor, fjärilar och andra insekter, vilka därmed skapar förutsättning för den mångfald av frön, frukt, bär och grönsaker som människor och djur kan ta del av.

2 Bakgrund

Naturen bidrar till människans välfärd genom det vi kallar för ekosystemtjänster, såsom vattenrening, klimatreglering och pollinering. Betydelsen av ekosystemtjänster framhävs bland annat i FN:s hållbarhetsmål Agenda 2030 och i Sveriges miljömål; mål som Linköpings kommun genom sin hållbarhetspolicy ställer sig bakom. Regeringen har även i sin Strategi för Levande städer ett etappmål som säger att:

Senast 2025 ska en majoritet av kommunerna ta tillvara och integrera stadsgrönska och ekosystemtjänster i urbana miljöer vid planering, byggande och förvaltning i städer och tätorter.

– Etappmål, Strategi för Levande städer

¹ https://www.linkoping.se/globalassets/gemensamt/regler-och-styrande-dokument/riktlinjer/riktlinjer_for_ekosystemtjanster.pdf?494c17

I linje med etappmålet har Samhällsbyggnadsnämnden antagit riktlinjer för hur hänsyn ska tas till ekosystemtjänster i samhällsbyggnadsprocessen¹. Ambitionen är att Linköping ska ligga långt framme i nationell jämförelse med hur ekosystemtjänster hanteras.

Pollinering är en ekosystemtjänst som idag står under särskilt stor press från mänskliga aktiviteter. De flesta vilda och odlade växterna är insektpollinerade och minskningar av pollinerande insekter kan medföra omfattande konsekvenser för oss människor såväl som för djur och natur. Minskningen beror till stor del på den moderna markanvändningen som orsakat vidsträckta monokulturer i skogen och i odlingslandskapet på bekostnad av ängs- och betesmarker, blomrika kantzoner och andra miljöer som bidrar till ett variationsrikt landskap. För de pollinerande insekterna innebär det här att de förlorat både sin föda och sina boplatser.

Den drastiska minskningen av insekter och däribland viktiga pollinatörer som vilda bin och humlor har uppmärksamrats allt mer över hela världen och inte minst inom EU. En tredjedel av Sveriges vilda bin är rödlistade. Så mycket som 90 % av den c-vitamin vi människor konsumerar är insektpollinerad och bara i Sverige är värdet för jordbruks- och trädgårdsnäringen av denna ekosystemtjänst i mångmiljardklassen. Det är inte tekniskt eller ekonomiskt möjligt att på konstgjord väg ersätta den tjänst pollinatörer utför.

Med rätt förvaltning har städer med tätortsnära natur, planteringar, trädgårdar, kyrkogårdar och parker god potential att erbjuda pollinerande insekter livsmiljöer, samtidigt som insekterna i sin tur bistår med pollinering. När en stad växer och förtätas behöver det ske en avvägning mellan var byggande är lämpligt och vilka ytor som ska bevaras som natur. Av den anledningen är det viktigt att en policy upprättas för hur just hänsyn till pollinering och pollinerande insekter ska integreras i samhällsbyggnadsprocessen så att båda intressena kan tillgodoses.

3 Ställningstaganden

Nedanstående punkter ska vara vägledande för att främja pollinerande insekter och pollinering inom Linköpings kommuns samlade verksamheter:

1. Pollinerande insekter och deras livsmiljöer ska ses som en resurs som utöver pollinering skapar mervärden för staden och dess invånare.
2. Pollinerande insekter bör beaktas i hela samhällsbyggnadsprocessen, från planering vidare till byggande och långsiktig förvaltning.
3. I detaljplaner där frågan är relevant bör påverkansbedömning genomföras med grund i skadelindringshierarkin där skada i första hand ska undvikas, i andra hand minimeras genom skydds- och återställandeåtgärder och i tredje hand kompenseras om skada kvarstår.
4. Åtgärder för pollinerande insekter bör beaktas utifrån ett landskapsperspektiv så att de inte bara anpassas efter den aktuella detaljplanen, utan även efter

omgivande detaljplaner. Syftet är ett sammanlänkat nätverk av livsmiljöer som möjliggör spridning för pollinerare.

5. Åtgärder för pollinerande insekter bör inta ett livscykelperspektiv, så att rätt förutsättningar finns för arternas olika livsstadier över hela livscykeln. Åtgärderna ska underlätta både tillgången på föda och boplatser.
6. Ekosystemtjänsten pollinering bör i första hand främjas genom riktade insatser för vilda pollinatörer.
7. Vid planteringar bör behovet av pollen och nektar för pollinerande insekter beaktas i växtvalet.
8. Vid nybyggnation av kommunala byggnader bör möjligheten till gröna tak och väggar beaktas.

4 Genomförande

Till stöd för genomförandet av kommunens arbete med pollinering finns en digital handbok på kommunens hemsida, "Handbok för pollinering". Handboken ger stöd till hela samhällsbyggnadsprocessen från planering, byggande och förvaltning. I handboken finns många goda lokala exempel som inspiration till kommunens fortsatta arbete.

Information om denna policy ska förmedlas till kommunens förvaltningar och bolag, samarbetspartners som byggherrar och driftentreprenörer samt till den breda allmänheten.

Ytterligare stöd för förvaltningarnas och bolagens arbete kan ges av Stadsmiljöutvecklingsenheten på Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen.

5 Uppföljning

Policyn revideras vid behov. En aktualitetsprövning ska göras minst en gång per mandatperiod.

